

Развіццё маўлення

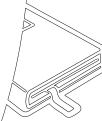
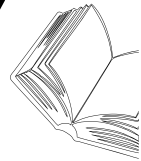
Тэксты

для дадатковага чытання

Складальнік
А. М. Маладцова

4
клас

Дапаможнік для вучняў
устаноў агульнай сярэдняй адукацыі

М а з ы р
"Выснова"
2021

УДК 811.161.3(075.3=161.1)
ББК 81.2Бей-922я2
Р17

Складальнік **А. М. Маладцова**

Развіццё маўлення. Тэксты для дадатковага чытання. 4 клас : да-
Р17 пам. для вучняў устаноў агул. сярэд. адукацыі / [склад. А. М. Малад-
цова]. — Мазыр : Выснова, 2021. — 68 с. : іл.

ISBN 978-985-27-1047-3.

У дадзеным выданні змешчаны творы для дадатковага чытання вучняў 4 класа па праграмце "Літаратурнае чытанне", яны могуць быць выкарыстаны на ўроку для калектыўнай работы ў час пазакласнага чытання, дадатковага задання пры дыферэнцыйнай рабоце з вучнямі, а таксама на стымулюючых занятках.

Матэрыял скампанаваны па тэмах вучэбных заняткаў. Паслядоўнасць тэм адпавядае каляндарна-тэматычнаму планаванню.

УДК 811.161.3(075.3=161.1)
ББК 81.2Бей-922я2

Дарагі вучань!

З дапаможнікам па чытанні ты працягнеш цікавае падарожжа да роднай мовы.

Невялікія ўступныя тэксты дапамогуць табе зразумець назвы тэм. Змест твораў паспрыяе разуменню мовы роднай прыроды, пазнаеш характэрныя сямейных і сяброўскіх зносін, разнастайныя цуды і таямніцы жыцця, адкрыеш сваё чулае сэрца міласэрнасці.

Пазнавальныя творы чытанкі дапамогуць не толькі правільна і бегла чытаць, але зразумець сэнс і галоўную думку твора. Пытанні і заданні паспрыяюць развіццю актыўнай слухацкай пазіцыі, маўлення, памяці і мыслення.

Пспехаў табе!

Умоўныя абазначэнні:

 — размінка

 — заданні

 — развіццё мовы

 — слоўнік

 — пытанні

PM З апорай на выдзеленыя словы складзіце апісанне верасня.
Каго ён вам нагадвае? Чаму?

Верасень

Абходзіць верасень лясы
З няпамятных часоў.

Тырчаць-тапырацца вусы
З блакітных верасоў.

Таёмнай сцежкаю ідзе
Пад ветру спеўны свіст.
Блішчыць **у доўгай барадзе**
Зжаўцелы першы ліст.

Калі ж прыстане ідучы, —
Зацемніцца прастор,
Успыхне зырка **на плячы**
Карзіна вабных зор.

Кіруе светам цішыня
Пад сховаю начы.
І **будзе** верасень да дня
Дары свае **лічыць**.

Рукой вятрыстай **вытра пот,**
Прылэгшы на спачын.

І кіне звыше ў мох балот
Сузор'е журавін.

Мікола Мятліцкі [4, с. 41, 2012]

 ¹отдельное жилище, ²приданое.

Глыбела неба, зоркі халаднелі.
Ступала восень зорнай паласой.
Апошні мёд насілі пчолы ў келлі¹

ЧАЛАВЕК І ПРЫРОДА

Прырода — неад’емная частка нашай Радзімы. Ахоўваць прыроду, берагчы яе, ашчадна адносіцца — гэта значыць берагчы сваю Радзіму. Чалавек і прырода — непадзельнае цэлае [1].

 Выдзеленыя літары вымаўляйце грамчэй за іншыя.

ЛеТняй раніЦай, бывае,
ПлаЧуць тРавы луГавыя.
Хто з вас, ДЗеці, адГадае,
Як завуЦца слёЗкі тыя?

Анатоль Зэкаў [2, с. 15, № 6, 2010]

 Асенняя лісце схавала літару галоснага гука. Здагадайцеся, якую. Устаўце яе.

Восень

Паляцела л^ата
З птушкамі на поўдз^ань.
Ні травы, ні кв^атак,
Пуста ў агародзе.
Вец^ар гоніць лісцік,
Скурчаны, счарн^алы.

Коціцца кудысьці
Ён, асірацелы.
Голы сад зням^алы
Да сябе н^а кліча,
Неба пацямн^ала
І цяпла н^а зыча.

Н. Галіноўская [3]

- 1. Якая пара года апісваецца ў вершы? Як вы аб гэтым здагадаліся?
2. Якім настроем прасякнуты верш: сумным, вясёлым, звычайным?
3. Як апісана пустэча ў садзе? Падкрэсліце гэтыя словы.
4. Чаму лісцік асірацеў? Чым раней да сябе клікаў сад?
5. Чаму пацямнела неба? З кім паляцела лета на поўдзень? З якой мэтай?

На санцагрэве з буйных верасоў.
За жураўліным клінам павуцінка
Плыла трывожна з восеньскай вярсты.
...Яшчэ сініцам весела адцінькаць
У голлейку пажоўкляя лісты.
А там дажджы рабінай апякуцца,
І выпадзе халодная раса...
Не, не мае красёнцы гэта ткуцца,
Не мой — халоднай восені пасаг².

І не мае то вусны загарчылі
Салодкім мёдам позніх верасоў...
І сняцца сны ўспамінамі чужымі.
Ступала восень зорнай паласой.

А. Канпелька [3]

☆ Раствлумачце значэнне слоў і словазлучэнняў верша.

Зорная паласа — _____
санцагрэў — _____
весела адцінькаць — _____
трывожна плыла — _____
рабінай апякуцца — _____
красёнцы ткуцца — _____
вусны загарчылі — _____
ступала восень — _____
сны з успамінамі чужымі — _____.

- ❓ 1. У якую пару года адбываецца дзеянне? Як вы даведаліся?
2. Чаму пчолы будуць несці апошні мёд у келлі? З якіх раслін ён будзе? Як ён называецца? Чаму вусны будуць гарчыць?

ЗМЕСТ

Дарагі вучань!	3
ЧАЛАВЕК І ПРЫРОДА	4
ЧАЛАВЕК І ЯГО РОД	8
ЧАЛАВЕК І РАДЗІМА	16
ЧАЛАВЕК, СЛОВА І КНІГА	22
ЧАЛАВЕК І МАСТАЦТВА	25
БЫЦЬ НА ЗЯМЛІ ЧАЛАВЕКАМ	30
ЧАЛАВЕК І ГРАМАДСТВА	42
ЧАЛАВЕК НА ПЛАНЕЦЕ ЗЯМЛЯ	47
ЛЁС ЧАЛАВЕКА НА ВАЙНЕ	52
ЧАЛАВЕК, КОСМАС І СУСВЕТ	59
Літаратура	66